

ENTHOUSIASME DER OORLOGSVRIJWILLIGERS

Eén vraag is er, die we praktisch van elke man krijgen, en dat is de vraag: 'Wanneer gaan we weg?' Ons antwoord hierop heeft met enige reserve geluid: 'Over een maand, misschien iets langer.' Dit is reeds een termijn die verreweg de meesten te lang vinden. Telkens weer moesten wij uitleggen dat voorbereidingen [en] transportmoeilijkheden remmend werken. *De mensen komen hier zeer uitdrukkelijk niet ter registratie om dan over drie maanden of een half jaar weg te gaan. Neen, ze komen zich melden om mee te doen, liever vandaag dan morgen* (er zijn groepen geweest die 12 km heen en 12 km terug gelopen hebben om zich hier te kunnen melden om daardoor des te eerder weg te kunnen).

Uitdrukkelijk zij nog vermeld dat de eerste resultaten bereikt zijn *zonder enige propaganda*. Op 11 oktober 's avonds om 17 uur zijn in Eindhoven bij de twee dagbladen elk twee aanplakbiljetten opgehangen' –

die biljetten vermeldten uitsluitend, wáár men zich als vrijwilliger kon aanmelden, en in de ochtend van de volgende dag stond al een rij van 'vele honderden' voor het aanmeldingsbureau.

Niet anders was het in Tilburg, na de bevrijding van die stad. 'Het enthousiasme', zo verklaarde jegens de Enquêtecommissie het hoofd van het plaatselijk aanmeldingsbureau,

'was enorm. Ik had werkelijk moeite om de mensen van de deur weg te houden. De eerste maandag dat ik opende, stond zich een rij van zeker zeshonderd jonge mensen . . . te verdringen om toegang te krijgen en ingeschreven te worden, onder het zingen van vaderlandse liederen . . . Ik heb daar vijfduizend à zesduizend vrijwilligers ingeschreven . . . Er (was) een laaiend enthousiasme.'¹

In de loop van oktober en november werden in dertien plaatsen in het bevrijde Zuiden Oorlogsvrijwilligersbureaus geopend; bij die bureaus hadden zich begin december naar schatting ca. achttienduizend vrijwilligers aangemeld. Generaal Kruls coördineerde de zaak door medio november een Voorlopig Centraal Oorlogsvrijwilligersbureau op te richten dat onder leiding kwam te staan van reserve-kapitein K. J. H. Zweyppfenning; deze constateerde dat men bij verschillende aanmeldingsbureaus nogal slordig tewerk was gegaan: 'velen zijn aangenomen op alle mogelijke verbandacten, maar ook zonder verbandacte, met het gevolg dat er op een gegeven moment grote moeilijkheden ontstonden.'²

De hoofdtaak van Zweyppfennings centraal bureau was, te bevorderen dat de plaatselijke bureaus zo zorgvuldig mogelijk zouden werken en dat

¹ Getuige D. Schipper, *Enq.*, dl. VIII c, p. 718. ² Getuige K. J. H. Zweyppfenning, a.v., p. 756.